

Narodne priče i legende (6)

Legenda o jelovoj šumi

Davno mi je baka pripovijedala kako su Majku Božju lovili neki ljudi, a ona je bježala od njih i ušla je u jelovu šumu. Odmah iza nje kud je prolazila, napravila se paučina. Kad su ljudi koji su je lovili došli do te šume i vidjeli paučinu, zaključili su da tuda nije nitko prošao jer bi pokidao paučinu te su otišli dalje. Majka Božja je tada rekla da ju je u jelovoj šumi paučina spasila te da će ta šuma uvijek ostati zelena, i ljeti i zimi.

Marinela Rožman, 1. ek. (siječanj, 2019.)

Legenda o brinjskoj princezi

Kad sam prije nekoliko godina šetao s majkom prema gradini Sokolac, na putu prema utvrdi zastali smo i majka mi je pokazala jedan kamen veličine djeteta. Kamen odmah upada u oči, a majka mi je ispričala legendu o njemu staru više stoljeća. U 14. i 15. stoljeću Turci su upadali na naše prostore i osvajali, tako su često napadali i Brinje, tj. gradinu Sokolac.

Tijekom jednog napada Turaka na utvrdu, mlada princeza u dvorcu je preminula, a ljudi to nisu primijetili jer su bili zaokupljeni obranom od napada Turaka. Jedan čovjek je uzeo mrtvu princezu i želio je pokopati. Nosio ju je po cijeloj utvrdi, a kad je došao do izlaza, tamo su bili Turci. Nije mogao proći mimo njih i izaći iz utvrde da bi pokopao djevojčicu. Na putu prema kraju utvrde video je veliki kamen. Iskopao je rupu u zemlji i položio princezu u nju. Na to je mjesto stavio veliki kamen. Odmah nakon toga taj je čovjek poginuo u borbi tako da nitko nije znao da je on pokopao princezu niti gdje. Taj veliki kamen i dandanas стоји на putu prema Sokolcu.

Antonio Vranić, 1. ek. (siječanj, 2019.)

Susret s vilama

Davnih godina ljudi su doživljavali različite neobične događaje i prikazanja. Ispričao mi je pradjed kako su jednom iza ponoći otac i sin išli u šumu po duge za bačve. Išli su na kolima koja su vukli volovi. Tako su se dugo dugo vozili po mraku. Kad su ušli duboko u šumu, začuli su veliki lom, kršenje i kropotanje. Tad su vidjeli puno vila i vilenjaka kako igraju kolo. Sin se okrenuo natrag i video je kako se na kola penje jedan čovjek za kojega je znao da je mrtav. Otac je opalio kandžijom po zraku i tada je sve nestalo u

zrak. Moj pradjet je pričao da je tom čovjeku od straha ispošir šešir s glave natrag u kola. Nastavili su put dalje u šumu. Nacijepali su duge, natovarili ih na kola, malo se odmorili i vratili kući.

Patricia Rončević, 1. ek. (siječanj, 2019.)

Narodno liječenje uroka

Jednom mi je majka pričala kako je u prošlosti narod nastojao bolesti izlijiečiti vlastitim metodama liječenja koje su se prenosile s generacije na generaciju. Liječnici su često bili daleko, a lijekovi preskupi. Osim toga, liječnici nisu bili učeni izlijiečiti bolesti nastale bacanjem uroka gdje lijekovi ne pomažu. U slučajevima kada se bolest ne bi povlačila nakon liječenja, ljudi su smatrali da se radi o uroku, pa su se obraćali babama koje su znale skidati uroke. Te žene koje su skidale uroke izabrale bi neki dan u tjednu kad bi bolesna osoba trebala doći i onda bi dolazili i više puta dok se bolest ne bi povukla. Liječilo se tako da bi ta žena stavila ugljen na vodu i molila neku molitvu. Ako tijekom molitve ugljen propadne u vodu, to znači da je tu osobu netko urekao. Ako ugljen ostane na površini, osoba je morala dolaziti sve dok se ta bolest ne povuče.

Matea Orešković, 1. ek. (siječanj, 2019.)

Legenda o Perinoj jami i žderalima

Posjetila sam baku i djeda i oni su mi ispričali legendu o Švičkom jezeru i Perinoj jami. Perina jama je duga i duboka jama. Kroz tu jamu tekla je Gacka dok je nisu pregradili, ali kada je jako velika, ide preko pregrade i teče Perinom jamom. U toj dolini ima puno ponora, oko 50. Puno ponora je nastalo tako što je voda tekla ispod njih i zemlja je propadala, a veliki učinak imaju i potresi. Veći ponori se nazivaju Savinka, Jandrićka, Sekizovica itd. Najpoznatiji ponor je Perina jama, Perinka ili Bezdana. Ime je dobila zato što je u nju pala žena po imenu Pera. Ljudi su rekli da taj ponor prije nije bio toliko velik i dubok kao danas, ali ga je voda proširila. Još sam saznala da je Perina jama istražena do dubine od 40 metara, a sa strane se nalaze vapnenac i pijesak. U toj dolini dogodi se da se otvori neki novi ponor. Narod te ponore naziva i žderala jer proždiru vodu, a ona se podzemno gubi.

Ana Rogić, 1. PT (siječanj, 2019.)

Legenda o zlatu

Od davnine u našem selu postoji priča za koju ljudi kažu da je istinita. U šumi iznad sela Jezerana nalazi se potok, koji je bio tu i u antičko doba. Za vrijeme sušnih godina voda bi se smanjila, ali bi se

stepenicama moglo spustiti u prostorije u kojima se još uvijek nalazilo dosta vode. Na tom su potoku ljudi ostavili velike količine zlata kad su bježali s naših područja zbog snijega koji je pao u šestom mjesecu. Međutim, nitko nije znao gdje je zlato točno zakopano. Jedan je čovjek pronašao kartu i rečeno mu je da će uz pomoć karte pronaći zlatno koplje i da na njega objesi kaput te neka dođe dan poslije s konjima kako bi oni izvukli koplje van jer se ispod njega nalazi blago.

Međutim, kada je čovjek pronašao koplje, poludio je od pohlepe i nije poslušao savjet. U tom je ludilu slomio koplje i više nitko nikad nije pronašao zlato.

Martina Mesić, 1. PT (siječanj, 2019.)

Legenda o čudotvornoj Vodici (Plitvička jezera)

Od sve mračne šume samo tamo na toj lokvi koju zovu Vodica sija sunce. Navodno tamo dolaze životinje da bi uginule. Tako nastane zlatna ljekovita glina, koja je dobra za bolove u mišićima ili za izradu figura. Na sredini lokve nalazi se kamen prekriven mahovinom koju su životinje naslagale. Ako životinja ugine, a nije došla tamo, onda te duh te životinje prati na putu do Vodice. Kažu da je Vodica nastala od suza životinja.

Tina Mesić, 1. PT (siječanj, 2019.)

Priča o Mati'ici

Prije 20-ak godina u Kompolu je živjela jedna teta zvana Mati'ica, koja je, prema pričama naroda, imala uklete oči. Kada bi teta Mati'ica došla u kuću, svi bi dicu morali micat da ih ona svojim očima slučajno ne začara jer bi dica u tom slučaju ostala falična, ča bi ljudi kod nas rekli. Tako je jednom Mati'ica došla u kuću baki koja mi je ispričala ovu priču i koja je tada bila mlada, pa je brzo sakrila svoga sina, koji je bio mali, da mu što ne bude, tj. da ga Mati'ica ne začara.

Adrijana Maratović, 1. ek. (siječanj, 2019.)

Urok i križanje

Prije par godina jedan mladić iz Kutereva naglo je promijenio ponašanje. Cijela obitelj bila je prestravljeni. To je potrajalo par dana dok njegov otac i brat nisu otišli kod jedne babe u Kosinj koja je križala i križanjem skidala uroke i kletve. Dala im je svetu vodicu i pepeo. Rekla im je što majka toga mladića treba izreći i kako treba izvršiti taj „obred“. Rekla im je također da ispod praga otkopaju 20-ak centimetara i tamo će pronaći klupko vune. To klupko trebaju zapaliti. Kada su se vratili, majka je

napravila sve što je ta žena rekla, okupali su toga mladića u toj svetoj vodi te spalili vunicu koju su našli ispod praga. Nakon izvršavanja te radnje sve je prestalo. Nakon par godina sve se ponovilo, samo što je vunica toga puta bila zakopana ispod drveta u dvorištu.

Ivan Kostelac, 1. ek. (siječanj, 2019.)

Zelena poštast

Na temelju pojave 'zelenog kadera' u previranjima nakon 1. svjetskog rata, nastale su brojne priče o duhovima u šumi. Tako su u Plaški pred kraj 1. svjetskog rata došli duhovi u zelenim košuljama. Oni su ubijali svakoga tko nije bio vjernik i pošten čovjek. Ljudi su se bojali te su se svaki dan okupljali u lokalnoj crkvi. Svećenik ih je blagoslovio i upućivao na moralno ponašanje. No, u selu je bio jedan bogataš nevjernik, bahat i imućan. On je smatrao da su to gluposti. Jedne večeri su po selu išli „duhovi“. Stali su pored bogataševe kuće te su je opljačkali i pobili cijelu obitelj. Poslije toga su u Plaškom svi postali vjernici i više nije bilo „duhova“.

Franjo Vuković, 1. ek. (siječanj, 2019.)

Kako je žena zmaj ubila medvjeda

Čuo sam kako je prije živjela jedna žena zmaj. Bila je to neka Mande Lešina, silno jaka žena, o čijoj su se snazi razne priče pričale. Ima kod Lipica jedan šumarak koji se zove Mandina šuma, a ime je dobio po tome što je Mande Lešina u toj šumi goloruka ubila medvjeda. Išla je s jednim lovcem u šumu kad je odjednom doletila ptica, velika crljena, vidiš joj u očima ludost, i ugrabila lovcu pušku i odnesla. Lovac viče: Ajme, Mande, ča ćemo sad? Kad eto ti medvjeda. A Mande Lešina je medvjeda za vrat uvatila i bacila doli. Tako je jaka bila, bez problema se borila s divljim životinjama. I muža je išamarala kad je bio pijan. Svakakve se priče o njoj pričaju.

Franjo Vuković, 1. ek. (siječanj, 2019.)

Jaja i crvene mašne

Meni je baka pričala kad je ona bila djevojčica da su ukućani pripovijedali kako su prije ljudi nalazili na tavanu jaja i crvene mašne. Pronalazili su ih u cipelama, na vratima, zakopana u vrtu i slično. Govorili su da su to stvorili ljudi koji su opsjednuti vragom. Kada bi pronašli jaje i crvenu mašnu, ne bi ih dirali rukama nego štapom, pošpricali svetom vodom i zapalili. Ako bi uzeli to jaje ili mašnu, bili bi prokleti do kraja života.

Stjepan Odorčić, 1. ek. (siječanj, 2019.)

Kip Majke Božje u Rajanovu griču

Otkada sam bila mala djevojčica znam priču koju su mi ispričale moja baka i prabaka o liku u kamenu na Rajanovu griču, i to u blizini zemlje koju su one u mladosti obrađivale. Kad god bismo prošli cestom kraj tog kamena, priča je uvijek kretala ispočetka i baka bi spominjala kako je nosila snop cvijeća i ostavljala ga pored kamena s likom Majke Božje. Godinama sam i ja živjela u uvjerenju da je to stvarno istina i vjerovala sam u tu legendu. Kasnije čitajući, doznala sam kako je taj kamen ostao od stare rimske kulture koja je štovala boga Mitru, popularnog u rimsko doba među robovima, obrtnicima i trgovcima. Mitrina svetišta se nalaze uz stijene i pećine jer je prema vjerovanju Mitra rođen iz kamena.

Lana Marić, 1. ek. (siječanj, 2019.)

Tajni prolaz ispod Fortice

Stari Otočani prijavljivali su da je iz utvrde Fortica u Otočcu vodio podzemni prolaz u podnožje. Sličnu legendu ima skoro svaka stara utvrda, a o prolazu na Fortici ima više verzija. Prema jednoj, iz Fortice vodio je tunel pod zemljom do staroga grada Otočca. Da se moglo u njega ući tamo kod stare vojne pekare i doći gore sve do kule Fortice. Ali nisi mogao ići tunelom normalno, nego samo jako pognut jer je tunel bio jako nizak. U velikom kamenu ispod zapadne kule u procjepu ima pravilno složenog kamenja. Prijavljalo se da je to zagrađen ulaz u taj tunel. Mnogi su Otočani dok su bili djeca pokušavali probiti taj ulaz i lupali po tom kamenju, ali je kamen samo upadao dublje unutra i nije se dao razvaliti pa su odustajali. Neki prijavljaju da su čak stavljali i nekakav eksploziv ispred ulaza, više petardi u vrećici, i pobegli, ali to bi samo dobro zadimilo, a kamenu ne bi naštetilo. Drugi prijavljaju da su se dok su bili djeca zavlačili u podzemni kanal opločan kamenom negdje iza današnjega đačkog doma. Pričalo se da je taj tunel služio da bi vojnici napadačima došli iza leđa. Treći kažu da su u pivovari podrumi duboko zavučeni ispod Fortice i da je tu završavao tunel.

Rašće

Rašće je dobilo ime po tome što su na Umcu rasli hrastovi (ili 'rastovi, 'rastik, 'rašće), a Talijani su te hrastove sjekli i vukli na livadu uz Gacku gdje su ti trupci bili složeni, a odatle se dalje nekamo otpremali, vjerojatno do pilane na Poljicima. Taj dio zemljišta ispod Umca uz Gacku (uz koje prolazi cesta) nazvan je po tim hrastovim trupcima što su tamo dovlačeni i ostavljeni za daljnji transport – Rašće. Ni danas tamo nema kuća, a do Domovinskog rata između ceste i Gacke bila su zasađena stabla jabuka. Te su jabuke posjećene jer su „dodurale“. Rašće se prostire između Čalakanovih kuća sa sjeverozapada (iz

pravca Otočca) i Banićevih kuća s jugoistoka (prema Prozoru). Na tom se dijelu cesta najviše približava Gacki i ide paralelno s njom. Na Rašcu su početkom 20. st. noćili sa svojim kolima ljudi iz Kutereva i Kosinja kad su išli srijedom na sajam u Otočcu. Oni bi natrpali na kola što će prodati na sajmu (drvenariju) i gonili stoku koju će također prodati na sajmu, i onda su tako kroz šumu išli do Obilja pa sve do Rašća gdje bi se 'utaborili' i čekali zoru. Tu je znalo biti 'parkirano' 10-ak kola, koliko je moglo stati na Rašće, a stoka je pasla i pila vodu iz Gacke. Ulica koja od Rašća vodi do grada i ide uz Gacku, ali dalje od samoga toka, i danas se zove Luka. Riječ luka u starini nije značila pristanište nego livadu košanicu uz vodu.

Zidana draga i Duboka draga

Stari ljudi su pričali da je na Poljanki, na malom proplanku na Umcu više Čalakana, bila crkvica Majke Božje i da se vide temelji. Iza roštilja koji je napravljen na Poljanki ima neki plitki zid. Tamo gdje se vidi neki zid od starine, ta se draga zove Zidana draga, i ime joj govori da je tamo neki zid. Draga do nje zove se Dumboka draga.

Turske izvidnice

U Kuterevu pričali su mi ljudi kako su na vrhovima stijena iznad Kutereva prema Kosinju Turci imali svoja uporišta s kojih su pratili dimove iz dimnjaka po selu i čim bi se negdje pojavio dim, tu su oni dolazili i vršili teror nad ljudima.

Kazivači: V.M., J.B., S.K., A.K., M.B., Ž.Š.